

mener noget med de ord, man går og siger. Men det er altså sølle, når man så hører ordførerne i Folketinget.

Jeg må nok sige til fru Birthe Rønn Hornbech – som ellers svinger sig meget op på de her udlændingspørgsmål, synes jeg, – og det gør ikke spor, det er kun godt, at der er nogle, der tager debatten op i medierne: Hvorfor i alverden kan man dog ikke melde klart ud, når man står på Folketingets talerstol? Det er en mangel, at man ikke gør det, mener jeg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr.

B 69:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en lavindkomstkommission.

Af Villy Søvndal (SF) m.fl.

(Fremsat 19/1 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg vil godt med det samme sige, at jeg egentlig ikke ser nogen god begrundelse for det forslag, Socialistisk Folkeparti fremsætter her.

Sagen er jo, at vi på mange forskellige måder, i mange forskellige undersøgelser, også meget nye undersøgelser, har et udmærket overblik over fordelingen af indkomst og formue og forbrugsmuligheder i vores samfund.

SF anfører tre grunde til, at man netop nu burde nedsætte en sådan kommission. Den ene er, at massearbejdsløsheden er blevet et varigt

fænomen. Det mener jeg er en forkert begrundelse. Det, der er sket de sidste 2-3 år, er faktisk, at vi har taget et ordentligt ryk nedad i arbejdsløsheden, og alt, hvad vi foretager os som regering, har som hovedformål, at den udvikling kan fortsætte. Vi tror, at det danske samfund over nogle år har mulighed for definitivt at fjerne arbejdsløsheden som et stort, socialt og langvarigt problem for mange mennesker.

Det, der er sket med reduktionen i arbejdsløsheden i det sidste par år, er i virkeligheden et meget værdifuldt og meget stærkt bidrag til en mere ligelig fordeling af forbrugsmulighederne i vores samfund, hvor det omvendt naturligvis var sådan, i hvert fald før, at skatters og sociale ydelsers udjævnende virkning bevirkede den stadige stigning i arbejdsløsheden. Vi oplevede gennem 1970'erne og det meste af 1980'erne en skævere fordeling.

Så siger SF, at skattereformerne i 1987 og 1994 har begunstiget de rigeste. Den begrundelse er også forkert.

Det er i øvrigt meget interessant at se, hvis man studerer det materiale, som bl.a. var fremlagt i Budgetredegørelse 1994 og Finansredegørelse 1995, hvor vi har analyseret indkomstfordelingen, at der selvfølgelig, så længe konjunkturerne var dårlige, blandt de erhvervsaktive aldersgrupper var en svag tendens til stigende ulighed i erhvervsindkomsterne eller i indkomsterne i det hele taget, men at fordelingen af de disponible indkomster siden 1987 trods stigende ledighed har vist sig at være nogenlunde uændret.

Det er samtidig et dementi af de påstande, der fra start af blev fremført om 1987-skattereformens forkerte omfordelingsvirkning.

Jeg har sagt hele vejen igennem om de to skattereformer – og jeg mener, det er rigtigt, og jeg mener, det allerede i tallene er dokumenteret for den førstes vedkommende – at den samlede virkning af at begrænse fradragsmuligheder, lukke huller og nedsætte marginalskatteprocenter, som mere eller mindre har været overskriften på begge ændringer i skattesystemet, ikke er nogen skævere fordeling af den samlede kage.

Man kan sagtens finde eksempler, hvor enkeltpersoner, som så at sige er faldet uden for normalitetsbegrebet, har tjent mange hundrede tusinde kroner og har tjent væsentligt på marginalskattelettelse, men de fleste af dem, der tjener mange hundrede tusinde kroner, har betalt mindst lige så meget i mindre muligheder for at spekulere mod skattesystemet. Det er en af grundene.

Men hele vores finmaskede sociale og arbejdsmarkedsmæssige net er den anden del af begrundelsen for, at der ikke er sket nogen yderligere skævdeling af indkomsterne efter skat og efter modtagelse af offentlige ydelser. Vi har – og det er jo også påvist så sent som i den OECD-rapport om Danmark, der er udkommet i dag – i kraft af god omfordeling i vores system et velfærdssamfund, som rummer en højere grad af social harmoni og økonomisk lighed end næsten alle andre samfund, også her i Europa, eller i hvert fald en lige så høj grad som de andre nordiske lande, og mere end de fleste andre.

Der er ikke med de beslutninger, der er blevet truffet i de senere år, rokket ved den kendsgerning – og heldigvis for det; det havde bestemt heller ikke været nogen ønskelig udvikling.

Den tredje begrundelse, hr. Villy Svindal og forslagsstillerne i øvrigt anfører, er, at den øgede pensionsopsparing skulle føre til større ulighed. Jeg mener ikke, at det er en dokumenterbar påstand heller, denne tredje begrundelse: at den stigende pensionsopsparing nødvendigvis har nogle uønskede fordelings effekter, slet ikke, hvis man kigger på indkomst- og formueforholdene over hele livsforløbet; så er det jo først og fremmest en omfordeling for den enkelte.

Men der er jo også det at sige til det, at det, der er sket i den senere fase med hensyn til pensionsopsparing, er, at den store, brede lønmodtagergruppe er kommet med. Tidligere var en meget stor del af befolkningen helt overvejende henvist til at blive forsørgt over folkepensionen i deres alderdom, og en ret stor lidt højere lønnet gruppe havde betydelige skattesubsidierede pensionsordninger.

Det nye er faktisk, at den store gruppe af erhvervsaktive, der ikke før var med i pensionsordningerne, er kommet med, og det trækker i virkeligheden i retning – ikke af en større ulighed, men af en større lighed.

Alt dette er der skrevet meget om, og det er beskrevet meget i mange forskellige undersøgelser og analyser i de senere år. Der udarbejdes jo løbende opgørelser over indkomstfordelinger og forbrugsmulighedernes fordeling. I løbet af de sidste 5-6 år er der f.eks. både af Finansministeriet, Økonomiministeriet, Det Økonomiske Råds formandskab og Socialkommissionen lavet omfattende analyser. Så sent som i går kom regeringens Børneudvalg med en rapport, der belyser en række fordelingsproblemer, specielt set fra børnenes og børnefamiliernes synspunkter; der er materiale nok.

Finansministeriet agter i øvrigt fortsat for sit vedkommende med jævne mellemrum at belyse fordelingsforholdet. Det er således tanken i den planlægning, vi har for finansredegørelsen 1996, som udkommer til efteråret, at følge op på vores tidligere undersøgelser omkring velstandsfordelingen.

Så det løbende kortlægningsarbejde fortsætter, og der er i det materiale alt det, der er nødvendigt for, at hvert enkelt politisk parti kan træffe sin afgørelse om, hvilke forslag det parti vil fremsætte til at ændre på fordelingen i vores samfund.

Sonja Mikkelsen (S):

Det er jo vanskeligt at føje noget yderligere til det, finansministeren har sagt.

Beslutningsforslaget her lægger op til, at der skal nedsættes en lavindkomstkommission, som både skal beskrive og belyse den generelle udvikling i indkomster, forbrugsmuligheder, formuefordeling og andre skævheder, der måtte være, og herunder peger SF også på, at man kunne få belyst det, der kan ligge i den sociale arv.

SF foreslår også, at en sådan lavindkomstkommission skal komme med forslag til ændrede politikker, f.eks. inden for skat, overførselsindkomster, uddannelse, arbejdsmarked og bolig.

Der er seks punkter i alt, og de første fem punkter drejer sig om at belyse og beskrive forskellige forhold. Som finansministeren ganske rigtigt har peget på, har vi allerede i dag adgang til de informationer, som SF vil have at en lavindkomstkommission skal lave.

For det første bidrager Danmarks Statistik løbende med aktuelle statistiske oplysninger, og de suppleres også med års mellemrum med »Levevilkår i Danmark«, som er en samling af statistiske informationer, herunder også de oplysninger, som SF efterlyser i beslutningsforslaget. Hertil kommer den række af ofte publicerede budget- og finansredegørelser, som i hvert fald i de senere år i høj grad har beskæftiget sig med fordelingspolitiske forhold, og også andre publikationer fra de forskellige ministerier.

Finder man ikke dette materiale tilstrækkelig – hvad skal man sige – uafhængigt, foregår der jo også en hel del interessant forskning på vore universiteter og andre højere læreanstalter, hvor der også sættes fokus på de forskellige sider af danskernes levevilkår, som SF her peger på.

De forhold, som SF ønsker beskrevet og belyst, er og bliver løbende beskrevet og belyst, og der er ingen grund til at etablere en kommission til det formål.

Så er der det sidste punkt i forslaget, hvor SF ønsker, at en lavindkomstkommission skal komme med forslag til nye politikker inden for bl.a. skat, overførselsindkomster, uddannelse, arbejdsmarked og bolig med det formål, at indkomstfordelingen skal gøres mere jævn, og at så få som muligt rammes af permanent lavindkomst.

Den opgave er jo først og fremmest politisk og bør således løses her i Folketinget af de politiske partier, der har sympati for de formål, som man her har beskrevet fra SF's side, og som vi i Socialdemokratiet også kan følge.

Den socialdemokratiske ledede regering har især koncentreret sig om to væsentlige bidrag til at løfte grupper med særlig lave indkomst- og forbrugsmuligheder.

Den ene er den store indsats, der er gjort, og som også er lykkedes, for at bringe folk fra arbejdsløshed og i arbejde. Den væsentligste måde at skaffe folk ud af en lavindkomstfælde på er at skaffe dem i arbejde.

Den anden indsats, jeg skal nævne, er koncentreret om børnefamilierne. Det er dokumenteret, at børnefamilierne har fået klart bedre forbrugsmuligheder i de senere år.

Socialdemokratiet vil fortsat koncentrere sig om at sikre de dårligst stillede muligheder for beskæftigelse og værdige levevilkår i øvrigt. Socialdemokratiet finder ikke, at der er brug for en lavindkomstkommission, og afviser altså beslutningsforslaget.

Flemming Oppfeldt (V):

Det er Venstres opfattelse, at SF med det foreliggende beslutningsforslag ønsker et kommissionsarbejde, der har til formål at gøre lavindkomst til et socialt problem.

Venstre deler ikke det synspunkt. Vi tror, at rigtig mange lavindkomstmodtagere vil betakke sig, hvad enten det er lønmodtagere eller selvstændige, for at få hæftet betegnelsen et socialt problem på deres liv.

Venstre ønsker ikke som SF at sætte lighedstegn mellem lavindkomst og et dårligt liv. Vi finder, at der er grund til at se på lønmodtagerindkomster ud fra det synspunkt, at det skal kunne betale sig at have et lavindkomstjob frem for at være på passiv offentlig ydelse. Men det kræver ikke som foreslået et stort udrednings-

arbejde. Det kræver snarere konkrete forslag, der kan sikre, at det for den enkelte altid kan betale sig at arbejde.

Venstre kan ikke støtte det foreliggende beslutningsforslag.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti afviser SF's beslutningsforslag.

Jeg mener ikke, der er grundlag for at nedsætte en lavindkomstkommission. Vi har stribevis af rapporter, som belyser de temaer, som SF gerne vil have belyst. Senest har vi fået rapporter fra Finansministeriet og Økonomiministeriet, og vi har i øvrigt også et rimelig opdateret og solidt grundlag fra Socialkommissionens arbejde. Vi mener faktisk ikke, at der er behov for nye analyser.

Bjørn Elmquist (RV):

Beslutningsforslaget om nedsættelse af en lavindkomstkommission ser vi som havende to mål: Det ene er at få kulegravet de her ting, og det andet er vel også at forbedre forholdene i Danmark. For så vidt angår det sidste, har finansministeren haft en meget grundig og omfattende gennemgang af det. Det er ikke ment som en kritik. Det er ment som en kompliment og en tak, for så behøver vi andre ikke tage os af det.

Jeg vil kort føje til, at vi jo i dag har fået en dugfrisk OECD-rapport. Som jeg har nået at skimme den igennem, har man dér direkte formuleringer om, at man mener, at vi i Danmark sammen med andre lande her i Skandinavien mere end så mange andre steder har opfyldt målsætningen om at forhindre fattigdom, og at vi samtidig har en meget lige indkomstfordeling, og det kan man sige har noget at gøre med situationen her i dag.

Vi har også dokumentation forskellige steder i budgetredegørelser og i de seneste finansredegørelser fra 1994 og 1995, hvor man, hvis man har fagøkonomiske tendenser eller interesser, kan dykke ned i og svælge i Ginikoefficienter og Lorenzkurver. Heldigvis afspejler disse meget abstrakte ting jo også en realitet i Danmark.

Hermed være ikke sagt, at der ikke er ting at gøre. Men jeg deler den opfattelse, som flere har givet udtryk for her fra talerstolen, at vores beslutningsgrundlag i og for sig burde være klart nok. Nu handler det om den politiske vilje, og om vi vil fastholde den omfordeling, vi har i samfundet. Hvis nogle mener, der bør ændres

yderligere i en omfordelingsretning, ja, så har man belæg derfor, og hvis man ikke ønsker det, kan man jo finde sine argumenter i sit politiske program.

Så alt i alt mener vi ikke, at SF's beslutningsforslag skal støttes.

Kim Behnke (FP):

Jeg forstår godt, at man i SF har problemer med at forsvare mange af de handlinger, SF deltager i her i Folketinget, når man ude i det ganske land bliver konfronteret med, hvilke konsekvenser det har for de familier og de enkeltpersoner, som har de allermindste indkomster.

Jeg kan godt forstå, at SF'erne har problemer, når de skal forklare disse mennesker, at ikke nok med, at det har været den koldeste vinter i hvert fald i mindst 25 år, men når folk får regningen, skal staten takket været SF's stemmer her i Folketinget lægge en kæmpe, gigantisk CO₂-afgift oveni, som betyder, at folk fuldstændig får revet tæppet væk under deres privatøkonomi. Jeg kan godt forstå, at SF har svært at kigge de mennesker ind i øjnene og sige: Nå ja, men selv om I har en sølle lillebitte indkomst, skal I alligevel betale så mange penge til statskassen.

Jeg kan også godt forstå, at SF har svært ved at forklare sig over for alle de mennesker, som er blevet arbejdsløse, fordi man har ødelagt muligheden for, at små og mellemstore virksomheder kan drive næring, fordi alle miljøkommissærerne ofte blodigt hidsigt bliver pisket af SF'erne til at gå ud og drive hetz mod private virksomheder og ødelægge dem, så de får deres næringsgrundlag ødelagt og må dreje nøglen om. Så må folk gå på gaden, hvad enten det er virksomhedernes tidligere indehavere eller deres medarbejdere, når de ikke længere har et sted at arbejde. Jeg kan godt forstå, at SF har svært ved at kigge dem i øjnene og svare dem på, hvorfor man har gjort det.

Jeg kan også godt forstå, at folk inden for landbrug og fiskeri med rette stiller spørgsmålet til SF: Hvorfor ødelægger I vores næring, hvorfor ødelægger I vores muligheder for at klare os selv?

Svaret er, at SF i dag primært er et parti, der består af sagsbehandlere, socialrådgivere osv. fra den offentlige sektor, og for dem gælder det om at få klientgjort hvert eneste individ her i samfundet, sådan at man kan få et kartoteksnummer nede på kommunekontoret. Så har statsmagten styr på individet, så kan man bestemme over den enkelte, og så kan folk tigge

og bede om at få tilskud udbetalt, og de kan alligevel ikke få det til at hænge sammen.

Derfor har SF et forklaringsproblem, men det agter Fremskridtspartiet ikke at hjælpe SF ud af. SF må herinde i Folketingssalen holde op med at være dem, der lægger stemmer til, at alle de absurde love bliver vedtaget.

Ser vi så på det konkrete ønske fra SF om, at vi skal spilde nogle ekstra offentlige penge, skal bruge nogle skatteyderpenge på at nedsætte sådan en kommission, så fru Jensen derude ved kasseapparatet, som knap nok kan få sin privatøkonomi til at hænge sammen, skal betale endnu mere i skat for at betale til SF's kommission for de laveste indkomster, hænger det ikke sammen.

Hvis SF havde gjort sig den ulejlighed at lade det være punkt nul i forslaget at gå ind og bede om, at man også undersøger sammenhængen mellem de ekstremt høje skatter, vi har i Danmark – ja, det er jo verdens højeste skatter – og så det, at man har ødelagt mange lavindkomstfamiliers økonomi, var det dog i det mindste værd at overveje. Men da SF fuldstændig ser bort fra, at det jo altså er de ekstremt høje skatter i Danmark, der er hovedårsagen til, at så mange private familier ikke kan få deres økonomi til at hænge sammen, så har det forslag, der ligger fra SF, ikke Fremskridtspartiets interesse.

Det er et rent og skært figenblad, som SF skal kunne holde op, når de går ud på vælgermøderne og bliver konfronteret med de fattigste og de dårligst stillede i det danske samfund. Så kan man holde det her op og sige: Jamen vi har prøvet at gøre noget i Folketinget, men de andre partier ville jo ikke være med.

Dér er jeg nødt til at sige: Jo, vi vil gerne være med. Vi vil gerne være med til at løse problemerne for de mennesker, og det gør man altså bedst ved at lempe den skattebyrde, det åg, som befolkningen slæber rundt på. Men det vil SF ikke. Tværtimod er SF de mest hidsige, når det gælder indførelse af nye skatter og afgifter.

Så derfor en blank afvisning af beslutningsforslaget. Men vi hilser SF velkommen på det tidspunkt, hvor det går op for SF, at man ikke kan være bekendt at beskatte folk, når de har en så lav indkomst, at de ikke engang er i stand til at leve af den.

Frank Aaen (EL):

Jeg forstår ikke regeringens afvisning af det beslutningsforslag, der ligger her fra SF, og det gør jeg slet ikke, når jeg lige har læst OECD's

rapport – eller rettere sagt: Jeg tror, det gælder for de fleste af os, at hvis der overhovedet er nogen, der har opdaget, at der er kommet en sådan rapport, så har de vel læst Ritzaus.

Bureaus gengivelse af den – for i den rapport står jo højt og tydeligt en anbefaling af, at vi skal have en højere grad af lønspredning.

Vi læser også med stor fornøjelse finansministeren udtrykke en afvisning af lavere dagpenge og en lavere mindsteløn som værende vejen til at få flere mennesker i arbejde i Danmark.

Men hvad er det så, der er sket? Vi har set over en lang årrække – i hvert fald i de sidste 10–15 år – at den reelle dagpengedækning er faldet for folk, der bliver arbejdsløse. Vi har set det tak for tak, og senest med det, vi lige har gennemført i forbindelse med den sidste stramning, er det blevet sværere at blive medlem af en a-kasse, og det er blevet nemmere at komme ud.

Man kan være medlem af en a-kasse og få understøttelse i kortere tid, hvilket jo betyder, at flere mennesker bliver skubbet fra dagpengesystemet og ud på social bistand, som for langt de fleste betyder en meget ringere dækning ved arbejdsløshed end den, der er med dagpengene.

Vi har set, hvordan man har tvunget unge mennesker til enten at acceptere SU eller halve dagpenge eller at tage det arbejde, der måtte byde sig, uanset hvilken økonomi der så ligger i det, bare det er over de halve dagpenge, må vi gå ud fra.

Det er jo den vej, vi bevæger os. Vi er ikke kommet til amerikanske tilstande, vi er ikke kommet dertil, at man har fået presset mindstelønningerne så langt ned, at man skal have to job for overhovedet at nærme sig eksistensminimum, men jeg kan ikke se andet, end at vi er på vej ad den vej. Selv om OECD ikke synes, vi er kommet langt nok endnu, er det sådan set det, der sker og er sket i de senere år, og jeg synes, det ville være fint at få det belyst.

Jeg vil også godt pege på en anden af de udmærkede ting, SF nævner i forslaget, nemlig spørgsmålet om fremtidens pensionister. Vi har endnu ikke nogen klar belysning af, hvad konsekvenserne bliver af, at vi er gået fra at have en ensartet folkepension, der har været eksistensgrundlaget for den største del af landets pensionister, og til at have et pensionssystem, hvor man er fuldstændig afhængig af, hvilken pensionsopsparring man har haft i sit arbejdsliv. Det vil sige, at forskellene i arbejdslivet fremover med statsstøtte via skattefradraget bliver markant og massivt meget større end dem, vi hidtil

har kendt. Også det er et selvstændigt vigtigt argument for at lave en kommission, der undersøger, hvad der er sket og hvad der er ved at ske med indkomstfordelingen i vores samfund.

Og bare som det tredje og sidste argument, jeg kan nå, spørgsmålet om den sociale arv. Der er ikke noget som helst i det, vi har fået fremlagt af undersøgelser, der tyder på, at den sociale arv er blevet en mindre belastning, at det ikke er sværere at komme ud af det, man er født ind i, og jeg er også sikker på, at når vi kigger på dem, der ikke får en uddannelse, så er det stadig væk de samme sociale grupper, der ikke får nogen uddannelse, som det var for 20 år siden.

Så jeg vil sige til regeringen: Jeg ville ikke være så sikker på, at det er gået anderledes end det, der ligesom ligger bag SF's forslag, men jeg synes da, at det også for regeringens skyld vil være en god ting at få det dokumenteret. Er det virkelig sådan, at det ikke er så slemt, som vi pessimister står og siger? Er det virkelig sådan, at regeringen har vendt den ulighed, der selvfølgelig begyndte at vokse i Schlüterregeringens tid? Er det sådan, at den er blevet vendt under den nuværende regerings tid? Så ville jeg da sørge for at få det dokumenteret, for så er det da virkelig et plus i karakterbogen. Jeg kan forstå på finansministerens ivrige nikken, at vi måske alligevel får en tilslutning til SF's beslutningsforslag.

Villy Søvnal (SF):

Baggrunden for SF's beslutningsforslag er, at vi er dybt, dybt bekymrede over det, vi ser som en stigende polarisering af vores samfund. Ved polarisering forstår vi større afstand mellem de forskellige befolkningsgrupper, større afstand mellem dem, der deltager i samfunds- og arbejdslivet, og dem, der ikke deltager, men også stigende polarisering i forholdet mellem de mest velstillede grupper, der er i arbejde, og de mindst velstillede grupper, der er i arbejde.

Sidst vi havde en lavindkomstkommision – det er ca. 20 år siden, den blev nedsat – var det i en situation, hvor ingen regnede med, at arbejdsløsheden vendte tilbage som kronisk. Jeg forstår, at finansministeren er af den opfattelse, at den nuværende heller ikke er kronisk; det skal jeg vende tilbage til. Men derfor nåede den sidste lavindkomstkommision ikke at få fat på de principielle overvejelser over en situation med kronisk og vedvarende arbejdsløshed.

Efter SF's opfattelse er der brug for i sammenhæng – og det er så også et svar på den

socialdemokratiske ordførers indlæg – at få belyst sammenhænge og få belyst udviklingstendenser. Vi er i SF opmærksom på, at Danmarks Statistik udkommer med mellemrum. Vi er også opmærksom på, at man kan få forstand af at læse den, men det er ikke det, der er vores problem. Vores problem er, at der mangler en beskrivelse af udviklingstendenser og sammenhænge.

Jeg føler, når jeg hører finansministeren, at det er, som om vi diskuterer to diametralt forskellige verdener. Finansministeren oplever en skattereform, der betød, at vi var med til at udligne forskelle. Jeg vil godt sige, at det er i modstrid med, hvad uafhængige vurderinger siger. Ugbrevet Mandag Morgen er som bekendt ikke noget SF-organ. Det lavede i april 1994 en vurdering af skattereformens virkninger. Overskriften er: »De velstillede forgyldes af skattereform og lånomlægning«, og så er der i øvrigt også detaljeret redegjort for, hvem der betaler, og det er de lavtlønnede.

Vurderingen er lavet i et samarbejde mellem et revisionsinstitut og Nykredit med flere, og de har formentlig ikke haft til hensigt at genere den daværende socialdemokratiske regering, men har vel haft til hensigt at tegne det, man kunne kalde et retvisende billede.

Det, der er sket efter skattereformen, er, at der bl.a. er indgået to finanslovforlig, hvor retningsen entydigt har været, at de velhavende er blevet lettet. De er blevet lettet på formueskatten, og de er blevet lettet på arveafgiften, og har de et hus, har de fået tilskud, mens dagpengene i den anden ende er blevet halveret for de unge, og der er blevet skåret i bistandsydelserne. Det betyder, at også de seneste politiske tiltag er med til at forøge den almindelige ulighed i vores samfund.

Når så finansministeren siger, at det ikke er rigtigt, og at det har betydet større lighed, og vi har den modsatte opfattelse og bekræftes af det i en uafhængig analyse, så forstår jeg ikke, at regeringen ikke har en interesse i at få nogle udefra til at kigge med uvildige øjne på, hvilken af de to diametralt modsatte påstande der er den rigtige.

Men vi vil jo mere end bare det med dette beslutningsforslag. Det, vi også har et ønske om at få undersøgt, er, om det er en permanent situation, vi befinder os i. Er det en permanent udstødning, vi har med at gøre? Vi ønsker også – det er også til fru Sonja Mikkelsen – en opgørelse af, om man, hvis man er ramt af fattigdom

på én måde, så også i livets andre forhold er ramt af det samme. Hvis man er fattig på indkomst og forbrugsmuligheder, betyder det så også, at man bliver ramt på arbejdsmiljøet? Betyder det også, at man bliver ramt på levealder? Betyder det også, at man bliver ramt på helbred? Betyder det også, at man samtidig er ramt på dårlige boligforhold? Er det også det, der betyder social isolation? Er det det, der betyder afmagt?

Vi ønsker også med denne undersøgelse at få taget fat på den sociale arv. Jeg må igen sige, at jeg forstår ikke, at en socialdemokratisk ledet regering ikke har større interesse i det. Det, vi oplevede i liberalismens jubelår fra 1982-92, var, at man opgav denne type af sociologisk tilgang til virkeligheden og ikke var optaget af den.

Jeg synes, det er så fantastisk vigtigt at være optaget af, at det ikke ser ud til, at vi er i stand til at bryde den sociale arv. Den vedvarer i et samfund som vores, der i en årrække har forsøgt at bryde den, og derfor er vi nødt til også i lyset af de nye udviklingstiltag med kronisk arbejdsløshed igen at overveje, hvad vi gør i den situation, for det er givetvis med til at forstærke den sociale arv.

Men det er klart, at det ikke kun er et værk sådan til almindelig folkeoplysning, vi ønsker. Vi ønsker også – og det er så den anden del af det – at der udarbejdes en række forslag, der imødegår polariseringen, og som er med til at stille forslag om en omfordeling fra de velhavende til de dårligt stillede. Vi er – som Socialdemokratiet i hvert fald engang var og måske stadig er, jeg ved det ikke – tilhængere af lighed som ideal, vel vidende, at det er ikke noget, vi klarer her og nu. Det er en lang og vedvarende kamp.

Vi tror i øvrigt ikke, det kunne klares ved at flytte om på indkomster. Vi er også enige i, at det klares ved at tilbyde job. Men det, der fremgår af forsiden af Det Fri Aktuelt i dag, efter at Det Fri Aktuelt har haft en rundspørge til de fjorten arbejdsmarkedsnævn i Danmark, er, at opsvinget klinger af. Der er altså ikke noget, der tyder på – selv i den avis, der står Socialdemokratiet nærmest, kan man vel sige i dag – at det her klares alene ved opsvinget. Vi skal foretage os noget politisk villet, hvis de grupper, der er sat udenfor, skal med.

Jeg skal så sige lidt om pensionsområdet.

Finansministerens bud var, at vi ikke vil komme til at opleve en øget ulighed i fremtidens pensioner. Jeg tror, det er et standpunkt, Finans-

ministeriet står forholdsvis alene med. Vi har jo bevæget os fra en situation med folkepensionen som en pension for alle til, at to tredjedele af dem, der er på arbejdsmarkedet, om 20-30 år har en arbejdsmarkedspension med og nogle har en skattepræmieret privat opsparingsordning med. Det vil da alt andet lige betyde større forskelle end dem, vi har kendt. Jeg synes, det er fantastisk at negligere; at vi vil komme til at opleve de stadig større forskelle.

Jeg skal så sige lidt til de enkelte ordførere.

Jeg skal sige til fru Sonja Mikkelsen, at det her kan man ikke klare med en henvisning til Danmarks Statistik. Man kan heller ikke klare det med en henvisning til Socialkommissionen. Den var optaget af overførselsindkomster og ikke af ulighed og polarisering, ligesom Velfærdskommissionen vel rettelig burde have heddet Erhvervskommissionen, og som heller ikke var optaget af dette punkt. Og derfor har vi brug for en sammenhængende udredning på det her område.

Jeg skal sige til hr. Flemming Oppfeldt og fru Pia Christmas-Møller, at dermed er de vel også dækket ind.

Jeg skal ikke sige så meget til hr. Kim Behnke, for han holdt en tale, der ikke havde så meget med sagen at gøre. Jeg kunne spore en positiv interesse for SF; det synes jeg er et sundhedstegn. Men jeg opfattede ikke den store interesse hverken for at diskutere eller på anden måde være i nærheden af det forslag, det her drejer sig om. Det var mere en traditionel Fremskridtstale, der jo bliver holdt ved den her type lejligheder.

Jeg skal takke Enhedslisten for støtten til forslaget og vil så runde af med at sige, at når man nu opfatter verden i forskellige billeder, som i hvert fald regeringspartiernes ordførere og SF gør, kunne man måske også prøve at nærme sig virkeligheden ved at kigge ud i den selv.

Jeg synes, man skal være kolossalt blind, hvis man ikke kan skimte polariseringen i disse år. Vi har nogle alarmerende rapporter om udviklingen på børneområdet med stadig flere børn, der har brug for hjælp og støtte, med ventelister efter en lodret skala til de psykiatriske afdelinger rundt omkring. Man skal gå meget lidt rundt i vores byer, hvis man ikke er i stand til at udskille nogle grupper, der synligt er udtryk for en udskilning, vi ikke havde, hvis vi går 20 år tilbage, da den forrige lavindkomstkommission blev nedsat.

Man skal være fantastisk blind for ikke at se, at vi har et samfund, hvor polarisering i langt

højere grad er med til at præge det bybillede, vi ser, end den var for år tilbage. Jeg mener, at man skal benægte fremtiden, hvis man er af den overbevisning, at vi ikke vil opleve meget store uligheder blandt fremtidens ældre, medmindre vi er i stand til at foretage os noget politisk, der trækker i modsat retning.

Jeg synes, det er ærgerligt, at regeringspartierne er så overbevist om deres egne fortræffeligheder. Det er selvfølgelig på en måde en dyd, at man ikke engang er i stand til at få nogle udefra til at afgøre, hvad der er det retvisende billede i denne her diskussion, hvor nogle af os inspireret af virkeligheden selv ser polariseringen, mens andre ser, at har vi bare tålmodighed, så løser det her sig selv. Jeg synes, tålmodigheden har ført os til et punkt, hvor polariseringen er af et omfang, vi slet ikke var vidne til, hvis vi går 20 år tilbage.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Først vil jeg sige til hr. Frank Aaen, at jeg er overbevist om, at de ændringer, der er sket i arbejdsmarkedslovgivningen, og som vi vel først ser de fulde virkninger af i løbet af ca. 3 år, ikke vil betyde, at flere bliver kastet ud af arbejdsmarkedsforsikringen, men at færre om muligt gør det.

Nu er der jo ikke ret mange, der overhovedet har måttet forlade a-kasse-systemet på grund af dagpengeperioden. Men det, der er pointen, og det, der er udtryk for, at regeringen bestemt ikke lader stå til og tror, at alt løser sig selv, er, at vi er helt overbevist om, at vi i langt højere grad skal udforme vores indsats som et springbræt for folk til at komme i gang, ruste dem bedre til at klare sig selv, give dem flere kvalifikationer, give dem, som vi ved i de mange år med stor arbejdsløshed kom ind i den onde cirkel, hvor arbejdsløshed avlede arbejdsløshed – jo længere ledighedsperiode, jo vanskeligere var det at komme tilbage – en chance for meget, meget tidligere, end vi har oplevet i de vanskelige år, faktisk at komme i gang igen.

Det er det, der er vores pointe. Det er det, vi tror er virkningerne af den arbejdsmarkedslovgivning, der nu er sat i søen, og derfor nægter jeg simpelt hen at anerkende den analyse, der ligger i hr. Frank Aaens indlæg, og som selvfølgelig ville være bekymrende, hvis den var en rigtig prognose.

Og så vil jeg godt sige til hr. Willy Søvndal, at jeg har meget sympati for SF's holdning til tilværelsen, men jeg har ikke ret meget sympati

for hr. Villy Søvnalds forsøg på at forvrænge alt det, jeg står og siger her.

Der har på nogle punkter været en stigende polarisering i vores samfund. Ikke at det har ret meget at gøre med kontanternes fordeling – jeg hører ikke til dem, der tror, at man kan løse ret mange polariseringsproblemer i den type samfund, vi har, med de udligningsordninger, vi har, ved at omfordele ret mange flere kontante forbrugsmuligheder. Det tror jeg egentlig ikke.

Men det er helt åbenbart, og det burde vel også være hr. Villy Søvnald bekendt, at det er noget, der har optaget regeringen, og som regeringen har lagt megen indsats i. Det er helt åbenbart, at storbyproblemerne, ghettoproblemerne i storbyerne, det, som har været genstand for regeringens Byudvalgs arbejde, er nogle af de værste polariseringsproblemer, der er i vores samfund. Det skal vi forholde os til. Men det er ikke noget, man forholder sig til ved at kigge på Ginikoefficienter eller ved at kigge på generelle flytninger af skatteprocenter eller marginale ændringer i understøttelsessatser. Det er noget, man forholder sig til ved en samlet indsats i forhold til at løfte de boligområder, ved netop også den del af indsatsen, som jeg nævnte i forbindelse med kommentaren til det, hr. Frank Aaen sagde.

Men det, vi afviser, vil jeg sige til hr. Villy Søvnald, er jo ikke, at der er den slags problemer. Det, vi siger, er, at de faktisk er rimelig velbeskrevet. Det, vi siger, er, at regeringen faktisk har prøvet at adressere dem og gøre noget ved dem.

Vi vil meget gerne i fællesskab med hr. Villy Søvnald og alle andre gode kræfter også gøre mere på præcis sådanne punkter. Men der er lavet mange analyser, også af de onde sociale cirkler, isolation og afmagt, og det er ikke udtryk for mangel på interesse for disse dybt, dybt farlige tendenser, der har været i vores samfund, og som på nogle punkter har vokset sig stærkere, at vi ikke ikke mener, vi behøver flere analyser. Jeg kan f.eks. nævne, at i Budgetredegerelse 1995 er der på grundlag af Socialforskningsinstituttets undersøgelse af de ledige – sammensætningen af gruppen af ledige og længden af deres ledighedsperiode – også en meget grundig analyse af nogle af de sammenhænge, der kan føre til onde cirkler.

Så skal jeg selvfølgelig kommentere yderligere to ting.

Pensionerne – har de ført til større ulighed? Det var et af flere eksempler på, at hr. Villy

Søvnald forsøgte at forvrænge det, jeg sagde indledningsvis. Jeg sagde jo – og det vidste man også, da man sidst havde en lavindkomstkommission – at så længe man har et pensionsystem, som er bygget på, at i den ene ende er der en meget stor del af befolkningen, der har en folkepension, der er skattefinansieret, og så er der i den anden ende en forholdsvis lille del af befolkningen, der overudnytter de skattebegunstigede pensions- og opsparingsordninger, så fører det til en større ulighed.

Det, jeg sagde, var bare en konstatering af, at det, der er sket, siden sidste lavindkomstkommission skrev sit arbejde, det, der specielt er sket de sidste 10 år, er, at den store, brede gruppe af LO-medlemmer er kommet ind i arbejdsmarkedspensionsordninger, og lige præcis det nye udviklingsstræk er ikke et bidrag til større ulighed, men til mindre ulighed i pensionsforhold. Det var det, jeg sagde. Det tror jeg ikke man kan bestride. Men så skal hr. Villy Søvnald jo sådan set ikke lægge mig noget andet i munden end det, jeg siger.

Så har vi vores, havde jeg nær sagt, evindelige diskussion om skattereformen.

Jeg tror, Erik Rasmussen på Ugebrevet Mandag Morgen vil være utrolig glad for, at SF nu er begyndt at betragte ham som den højeste viden-skab her i landet. Det vil han sikkert være utrolig glad for. Jeg er nødt til at sige: Jeg betragter ikke Ugebrevet Mandag Morgen som udtryk for den højeste viden-skab her i landet. Det har et par gange forsøgt at lave analyser af skattereformen 1994–98 – med den væsentlige mangel, at det ikke har forholdt sig til fordelingsvirkningen af de 10 mia. kr., der indkommer i beskæring af fiduser, beskatning af hidtil skattefri gevinster og begrænsninger af fradrag.

Og det er klart, at hvis man holder den fjerdedel af finansieringen af nedsættelsen af marginalskatterne uden for regnestykket, så kan man godt få et forkert billede. Det er det, Mandag Morgen har gjort. Det har jeg påpeget adskillige gange.

Det er interessant, så meget den diskussion ligner den diskussion, SF også rejste ved 1987-skattereformens vedtagelse, og hvor vi nu har dokumentationsmaterialet for, at det heller ikke dengang var et rigtigt fordelingsbillede, man fik, når man undlod at inddrage virkningerne af at begrænse det, man kan kalde hullerne og misbruget i det gamle skattesystem, hvilket selvfølgelig i særlig grad rammer de mere velhavende grupper i befolkningen.

Så kan man vel i øvrigt sige – det fik hr. Villy Søvndal jo sagt – at Mandag Morgen inddrog jo også elementer, der ikke havde noget med skattereformen at gøre, f.eks. lånomlægningen. Men det er klart, at lånomlægningen har da isoleret set begunstiget folk med mere end gennemsnitlig indkomst, især i den yngre generation. Men man kan jo også se på lånomlægningen på den måde, at den hjalp en generation – som i en periode, da ejendomspriserne holdt op med at stige og de havde købt til alt for høje priser og der var en alt for høj rente og de var blevet klemte i forhold til formentlig alle på boligmarkedet både før og siden – af krogen. Sådanne kan man også anskue det, men det har i øvrigt ikke specielt noget med skattereformen at gøre.

Så siger hr. Villy Søvndal: Jamen ved de sidste to finanslovforlig har vi jo fået den store ulighedsskabende indsats ved omlægningen af arveafgifterne og ved afskaffelsen af formueskatten. Det er rigtigt, at oppositionen til højre i salen som pris for at medvirke til en i øvrigt fornuftig økonomisk politik har fået indrømmelser på disse punkter. Min egen personlige holdning til de to elementer er lidt forskellig fra det ene til det andet.

Omlægningen af arveafgifterne ser jeg i virkeligheden som fornuftig. Jeg ville ikke have brugt så mange penge på det, men jeg ville godt have brugt nogle penge på det, for jeg tror, at mange af dem kommer igen. Man kan nemlig ikke have – lige så lidt som man kunne have det i skattesystemet – et arveafgiftssystem med marginalsatser, helt op til 90 pct. og så tro, at det ikke udløser en utrolig menneskelig opfindsomhed med hensyn til at omgå det.

Og derfor tror jeg sådan set, at slutresultatet af den omlægning, hvor vi har fået væsentlig lavere satser, såmænd nok skal gå hen at blive, at vi får nogenlunde de samme penge i statskassen alligevel, for der er en masse spekulationer, fondskonstruktioner, udlandsflugt osv., der ikke længere kan betale sig, fordi man har lavet et mere rationelt system.

Med hensyn til formueskatten forholder det sig anderledes. Jeg har sagt mange gange, og jeg vil gøre det igen: Der er to ting, jeg ikke vil roses for. Den ene er afskaffelsen af formueskatten. Den anden er, at det var godt, jeg fik lavet et finanslovforlig med De Konservative, men jeg skulle bare have ladet være at tage det med formueskatten med. Det sidste kunne nemlig ikke have ladet sig gøre.

Så hvis man vil rose mig for, at vi lavede et finanslovforlig, så må man også tage med, at en bivirkning af det var afskaffelsen af formueskatten. Det er ikke min kop te. Det har ikke været regeringens udspil – det ved alle. Det skal De Konservative ensidigt have kredit for, men her kommer vi til pointen, hr. Villy Søvndal: Hvor stor en del af de samlede bruttoindkomster i det her samfund var formueskatten? Og hvor meget kan det påvirke indkomstfordelingen? Skal jeg give svaret med det samme: 0,08 pct. af de samlede bruttoindkomster i det her samfund var formueskatten, og derfor vil fordelingsvirkningerne af afskaffelsen være vanskelige at måle på anden decimal i fordelingstabellerne, når den er fuldt gennemført.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Der var mange ting i finansministerens replik, der kunne give anledning til kommentarer, men det skal jeg undlade og bare sige, at vi er naturligvis helt enige i regeringens erkendte bestræbelser for, at arbejdsløse skal have hurtigere bedre tilbud for at komme ud af arbejdsløsheden, men det, vi også diskuterede op til den sidste reform, var jo:

Hvorfor skal det være sådan, at når arbejdsløse får et tilbud om et rigtigt arbejde, så skal det være på forkerte vilkår, så skal det være på dårligere lønvilkår end dem, der normalt gælder inden for den beskæftigelse?

Hvorfor skal det være sådan, når man bekymrer sig for unge mennesker og vil have, at de skal i uddannelse, at man i stedet for at fjerne barrierer i uddannelsessystemet siger: Vi må ind med den økonomiske pisk og tvinge unge mennesker, der er arbejdsløse uden uddannelse, ned på SU eller halve dagpenge? Hvorfor er det den vej, man går?

Det er de ting sammen med de andre stramninger og forringelser af dagpengesystemet – i øvrigt også af nogle dele af bistandssystemet – der bekymrer os, og det er det, vi synes tegner et billede, som absolut fortjente at blive beskrevet gennem en kommissionsundersøgelse sammen med alle de andre udmærkede ting, SF har foreslået.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Finansministeren indledte med at sige, at han havde meget sympati for SF's holdninger, og det synes jeg repræsenterer et sympatisk træk hos finansministeren.

Men ellers forekom det mig, at finansministerens hovedindvending var, at polarisering imødegås ved en samlet indsats. Det var det ord, der samlede finansministerens første del af indlægget. Og det er lige præcis vores pointe, og det er vel lige præcis også grunden til, at jeg har så svært ved at forstå den socialdemokratiske afvisning. Det, vi har brug for, er samlede bud, der betegner en udvikling eller kigger på en udvikling over tid, bud, der forholder sig til sammenhænge og ikke kun til en enkelt ulighedsskabende faktor.

Jeg forstår det endnu mindre, når finansministeren så må opleve, at Ugebrevet Mandag Morgen og andre laver den type ufuldstændige analyser. Så må man dog blive optaget af at få lavet nogle mere fuldstændige analyser, der viser et retvisende billede. Og netop i lyset af det må det være endnu mere interessant, synes jeg, for finansministeren at få den her undersøgelse.

Jeg skal så slutte af med at berolige finansministeren, som bad om ikke at blive rost for forslaget med De Konservative på grund af afskaffelse af formueskatten: Den type virksomhed vil finansministeren ikke blive mødt med fra SF's side.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 99:

Forslag til folketingsbeslutning om rene linjer i statens mellemværende med Københavns Kommune (opfordring til at trække aktstykke nr. 194 tilbage og til fremsættelse af et nyt).

Af Jes Lunde (SF) m.fl.

(Fremsat 23/2 96).

Sammen med denne sag foretoges den sidste på dagsordenen opførte sag, nemlig:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 100:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykke nr. 194 om Slots- og Ejendomsstyrelsens erhvervelse af en række ejendomme m.v. fra Københavns Kommune tilbage fra Finansudvalget.

Af Kim Behnke (FP) og Thor Pedersen (V) m.fl.

(Fremsat 23/2 96).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Ja, det har jo haft en lang gang, det her spørgsmål om de københavnske ejendomssalg til staten.

Jeg skal bare i al stilfærdighed minde om baggrunden, en økonomiforhandling i 1994, hvor vi traf en række beslutninger, der havde som formål at sanere Københavns Kommunes økonomi og nedbringe dens gæld: Hovedstadens Sygehusfællesskab, ændringer i ejendomsforholdene omkring Kalvebod Brygge, stiftelsen af ejendomsselskabet for beboelsesejendommene Tor – som det nu hedder uden h – og sluttelig en aftale om, at en række ikkebeboelsesejendomme, som Københavns Kommune havde skøde på, skulle indgå i saneringen på den måde, at kommunen skulle prøve at sælge dem, og hvis det ikke lykkedes inden en bestemt frist – slutningen af 1995 – så skulle staten overtage dem til vurderingen.

Det var sådan en samlet politisk aftale, kan man sige – og ikke nogen helt almindelig ejendomsandel.

Og hvis man spoler lidt tilbage og husker den situation, vi var i på det tidspunkt, så skal man bare for den interesse, det måtte have, forstå, at målet var: Hvor meget skal der til for at rette